

Mănăstirea Curtea de Argeș

Printre cele mai vechi asezari de care vorbeste istoria noastra se numara si Curtea de Arges cu imprejurimile ei. In veacul al XIII-lea, inalta cetate a Poenarilor, cu fortificatiile sale de piatra si putul care o lega direct cu albia raului de jos, facuse sa ajunga, pana departe, fama acestor locuri; iar pe la jumatatea secolului urmator, curtea Basarabilor si biserica „Sfantul Nicolae Domnesc” rasfrang aceasta fama asupra intregii asezari adunata cu timpul in prejma lor: Curtea de Arges de mai tarziu.

Dupa documente si inscriptii, ca si din marturiile saptaturilor arheologice, istoria acestui stravechi tunut voievodal, chiar daca nu consemneaza data precisa cand s-au grupat aici primele centre locuite, face insa dovada ca: aceste centre s-au dezvoltat indeajuns de repede, pentru ca, pe la jumatatea veacului al XIV-lea, sa ateste deopotriwa cu existenta unui Scaun Domnesc, si pe aceea a unei insemnate organizari bisericesci. Astfel asociate, puterea statala si cea religioasa impodobesc valea Argesului cu fapte de arme si locasuri de inchinare, care-i pastreaza intacta functia ei spirituala, chiar atunci cand capitala se muta la Targoviste.

Dintre monumentele care au fost faurite de-a lungul veacurilor, din cate au impodobit Argesul voievodal, de buna seama ca biserica inaltata de Neagoe Basarab(1512-1521) este cea mai valoroasa constructie de arta si arhitectura bisericeasca. Motivele care l-au determinat pe evlaviosul domn sa ridice acest sfant locas sunt marturisite in slovele pisaniei, ce se afla asezata pe fatada de apus in partea dreapta a intrarii in pronaos, care glasuieste:

„Adusu-mi-am aminte domnia mea, cum ca multi imparati intru imparatiile acestea s-au salasluit, ci putini pe cea cereasca imparatie o au mostenit. De aceia dar iata si eu m-am sarguit nu numai a carnui aceasta imparatie, ci si a iubi pre Domnul din tot sufletul, fapte bune facand. Drept aceia am cunoscut si noi ca acesti fosti inaintea noastra stapanitori,,acestea ascultandu-le s-au fericit, lasand desertaciunile pamantesti pamantenilor, iara pentru ei imparatia cerului dobandind...Aceste dar, vazandu-le si noi, si de dorinta si osardie fiind condusi catre sfintele si dumnezeiestile biserici a le zidi, inalta si infrumusetata, precum le-au durat si inaltat si infrumusetat, facandu-se ctitori ai nostri intru sfinti raposati mosi si stramosi, asemenea si noi urmand pilda lor, si dorinta si osardie avand catre aceasta sfanta si dumnezeiasca biserica a cinstitei Adormiri a Prea sfintei, curatei si prea binecuvantatei Stapanei noastre de Dumnezeu Nacatoare si pururea Fecioarei Maria, pe care am gasit-o domnia meala Curtea de Arges daramata si neintarita...”

Inceputa in 1514 din vrerea lui Neagoe Basarab de a crea un monument fara seaman de frumos, lucrarile ei s-au incheiat trei ani mai tarziu, asa incat la 7 ianuarie 1517, ctitorul putea chiar sa vorbeasca de „manastirea domniei mele de la Arges” si sa-i harazeasca „vama ce este la Ocna Mica de la Targoviste...”.

O alta pisnie in piatra asezata in anul 1793 pe fatada ei apuseana, deasupra intrarii, mentioneaza si data sfintirii:

„Aceasta sfanta si dumnezeiasca besearca s-au ridicat din temeleie intru slava si cinstea Adormirii Prea Sfintei Stapanei noastre de Dumnezeu Nascatoare si Pururea Fecioarei Maria, de cel intru sfant Dumnezeu binecredincios Io Neagoe Voievod Basarab si s-au tarnosit la leat 7025(1517) de Prea Sfintitul Patriarh al Tarigradului Kir Theolipt.”

Ascultand nu numai legenda, ci si unele stiri istorice, se pare ca din lipsa de bani, cu toata jertfirea podoabelor Doamnei sale, dar maiales din lipsa de zile, zugravirea bisericii n-a putut fi ispravita inainte de trecerea intru cele vesnice a lui Neagoe Basarab; adevar care reiese si dintr-o alta pisanie , aflata in biserica pe fata dinspre altar a partii superioare a inchipuitei usi de marmura prin care se intra in naos.

Asadar, ginerele voievodului, Radu de la Afumati(1522-1529), odata urcat in scaun, a dat grabnica ascultare acestui legamant, consfintit si prin pisania din 10 sept. 1526, care mentioneaza si numele lui Dobromir zugravul. Dupa toate izvoadele, Neagoe Basarab a cladit biserica sa pe fundatiile unui locas mai vechi, care nu fusese altul decat sediul primei Mitropolii a Tarii Romanesti. Pe aceasta , Neagoe gasind-o „daramata si neintarita ...a zidit-o si inaltat-o din temelii”, fapt pe care un cronicar al infaptuirilor marelui voievod, Gavril Protul, il intareste. In aceasta forma de inceput, biserica Manastirii Curtea de Arges cunoscuta din 1793 sub denumirea de „Biserica Episcopala”, cand a devenit resedinta Episcopiei Argesului, ramane , pentru arhitectura veacului al XVI-lea, daca nu monumentul cel mai de seama, una dintre cele mai reprezentative constructii ale sale.

Dupa unele refaceri parțiale si intregiri intimp ale ansamblului sau, vatamata si de un puternic incendiu, Biserica Episcopala Curtea de Arges a fost refacuta astfel dupa cum se vede astazi de arhitectul francez Ardré Lecomte du Noüy si de arhitectul roman Nicolae Gabrielescu, inspectorul lucrurilor de restaurare, in a doua jumatate a secolului trecut. A fost ispravita in anul 1885 si sfintita la 12 octombrie 1886.

Asa cum se infatiseaza in prezent biserica este alcatuita dintr-un pronaos, contopit organic cu constructia propriu-zisa, ai carui stalpi interiori sustin o turla pe mijloc si doua turnulete laterale care incununeaza fatada de apus a bisericii. In fata bisericii se afla un aghiasmatar deschis, sprijinit pe patru coloane, lucrat din marmura de felurite tonuri si desene.

In ansamblu biserica este asezata pe o puternica temelie: un vast pavaj orizontal din blocuri de piatra, mai larg decat suprafata de baza a bisericii, marginile lui terminandu-se cu un fel de imprejmuire din floroni sculptati in piatra. In interior, pe langa zugraveala executata in ulei de pictori francezi F.Nicolle, Ch.Renouard si de romanul Nicolae Constantinescu din Curtea de Arges, pe langa panourile votive, mormintele ctitorilor si tampla facuta din marmura, bronz aurit si inox, pe langa icoanele ei lucrate in mozaic, atrage atentia, ca o exceptionala realizare sculpturala, grupul celor 12 coloane, original ornamentate floral, reprezentand pe cei 12 Sf.Apostoli; aceste coloane dau cu adevarat o impresie de viu si mers aieva.

Vechea tampla din sec. al XVII-lea, de o reala originalitate ornamentala si iconografica adapostita temporar in biserica de sat din Valea Danului se afla acum in Colectia de obiecte de arta bisericeasca din Manastirea Curtea de Arges.Aceasta catapetasma, dupa stil, impreuna cu cateva icoane, dateaza din timpul domnului Serban Cantacuzino(1678-1688), care, in 1682, precum spune una din pisaniile de pe peretele vestic al bisericii, a reparat sf. locas. De asemenea, in imediata vecinatate a manastirii, susura neintrerupt izvorul basmului, pe care localnicii il numesc „Fantana lui Manole”. Aceasta denumire poarta peste timpuri povestea mesterului, care, neputand cobori de pe biserica dupa ispravirea ei, luandui-se scarile, si-ar fi facut aripi din sindrila si, ca un alt Icar, sarind din inaltimea sfantului locas, la temelia caruia se spune ca-si zidise propria sotie, s-ar fi prabusit in acest loc, sufletul sau prescimbându-se in cantec limpede de izvor.

De la „Fantana lui Manole” se vede, spre apus, fosta Bolnita a manastirii: monument istoric, despre care un document existent scrie ca „se gasea alaturi de biserica lui Neagoe Basarab inca din1524”. In acest ansamblu de frumuseti naturale, arta si istorie romaneasca, biserica manastirii Curtea de Arges se infatiseaza ca o podoaba de mare pret, fara asemanare in tara noastra.